

VENDIM
Nr. 57, datë 23.7.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare gjyqësore Blerina (Çinari) Basha, në datën 03.03.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare me dyer të hapura çështjen me nr. 2 Akti, që i përket:

KËRKUES: Një grup deputetësh të Kuvendit të Shqipërisë (jo më pak se një e katërta e deputetëve), përfaqësuar në gjykim nga z. Ivi Kaso dhe z. Gazment Bardhi.

SUBJEKT I INTERESUAR: Kuvendi i Shqipërisë, përfaqësuar në gjykim nga znj. Jonida Hoxha dhe z. Geldjon Hysolli.

OBJEKTI: Zgjidhja e mosmarrëveshjes së kompetencës ndërmjet Kuvendit të Shqipërisë dhe subjektit kushtetues në konflikt (jo më pak se një e katërta e deputetëve).

Deklarimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimit nr. 36, datë 22.05.2014, të Kuvendit të Shqipërisë “Për mosmiratimin e kërkesës së një grupi deputetësh “Për ngritjen e një komisioni hetimor për verifikimin e fakteve dhe të rrethanave të bëra publike për fenomenin e rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët””, si shkak për lindjen e mosmarrëveshjes së kompetencës.

BAZA LIGJORE: Nenet 77, 131/ç dhe 134/1/c të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe nenet 54, 55 e 56 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Vitore Tusha, përfaqësuesit e kërkuarit, jo më pak se një e katërta e deputetëve të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, që kërkojnë pranimin e kërkesës, përfaqësuesit e subjektit të interesuar, Kuvendi të Republikës së Shqipërisë, që kërkojnë rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Një grup prej jo më pak se një e katërta e të gjithë deputetëve të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, që i përket Grupit Parlamentar të Partisë Demokratike (*në vijim “pakica parlamentare”*), me pretendimin se ngjarja që ndodhi në Divjakë në datën 10.05.2014, ku u rrëzua një avion që transportonte lëndë narkotike, provoi përdorimin e rregullt të infrastrukturës ushtarake për transportin e tyre, i është drejtuar Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë me një kërkesë me objekt:

“Krijimin e Komisionit Hetimor për të verifikuar të dhënat për fenomenin e rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët, rolin e funksionarëve publikë dhe masat e marra nga organet e pushtetit ekzekutiv përballë këtyre fakteve në vijim të informacioneve zyrtare të përcjella nga strukturat përgjegjëse.”.

2. Qëllimi i Komisionit Hetimor ishte mbledhja e informacioneve të hollësishme mbi këtë çështje, duke evidentuar problematikat përkatëse, për të gjetur zgjidhjet për të ardhmen. Ngritja e këtij Komisioni Hetimor synonte njohjen dhe verifikimin në thellësi të fenomenit të rritjes së trafikut të drogës, me qëllim që në përputhje me realitetin të nxirren përfundime mbi nevojën e miratimit, të plotësimit ose të korrigjimit të ligjeve të veçanta, të nxirren përgjegjësi për mënyrën e zbatimit të tij dhe të bëhen rekomandimet përkatëse për parandalimin dhe eliminimin e fenomenit kriminal, si dhe përmirësimin e gjendjes në të ardhmen.

3. Kërkesa për ngritjen e Komisionit Hetimor pas ngjarjes së Divjakës ishte e përfshirë në rendin e ditës të seancës parlamentare të datës 22.05.2014, por pas diskutimeve mbi këtë çështje, shumica parlamentare ka vendosur: *“Mosmiratimin e kërkesës së një grupi deputetësh “Për ngritjen e Komisionit Hetimor për verifikimin e fakteve dhe të rrethanave të bëra publike për fenomenin e rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët” për faktin se objekti i punës së këtij komisioni është në kundërshtim me nenin 77 të Kushtetutës, si dhe me interpretimet që Gjykata Kushtetuese ka bërë në vendimet e saj nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 26, datë 04.12.2006; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 12, datë 20.05.2008, nr. 22, datë 05.05.2010; nr. 30, datë 16.05.2014”.*

II

4. **Kërkuesi**, jo më pak se një e katërta e deputetëve, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke kërkuar zgjidhjen e mosmarrëveshjes së kompetencës ndërmjet pakicës parlamentare dhe Kuvendit të Shqipërisë, si dhe shfuqizimin e vendimit nr. 36/2014 të Kuvendit për arsyet e parashtruara në vijim:

4.1 Fenomeni i trafikut të lëndëve narkotike është një çështje që prek sigurinë publike dhe si e tillë paraqet interes të theksuar publik. Në këtë kuptim, kërkesa për ngritjen e Komisionit Hetimor parlamentar respekton konceptin kushtetues “çështje e veçantë”, pasi në këtë koncept përfshihen çështje të hetimit të trajtuara në aspektin e kontrollit dhe të zbatimit të ligjit, si dhe të njohjes e verifikimit të një ngjarjeje a veprimtarie, që nxisin iniciativat për propozime e miratime ligjesh, me qëllim parandalimin e fenomeneve negative për shtetin dhe shoqërinë.

4.2 Arsyetimi i Kuvendit *“se objekti i punës së këtij komisioni është në kundërshtim me nenin 77 të Kushtetutës”* është i përgjithshëm dhe nuk jep shkaqet e vërteta për të cilat është vendosur rrëzimi i kërkesës. Objekti i hetimit jo vetëm ishte parashtruar në mënyrë të qartë, të saktë e të mjaftueshme, duke sjellë një tërësi faktesh nga të cilat merrte shkak kërkesa për kryerjen e kontrollit parlamentar, por nuk mbivendosej me punën e komisioneve hetimore të ngritura me vendimet nr. 26, datë 24.04.2014 dhe nr. 28, datë 08.05.2014 të Kuvendit të Shqipërisë.

4.3 Shumica parlamentare gjatë diskutimeve nuk ngriti asnjë pretendim në lidhje me kushtetutshmërinë e objektit të hetimit, nuk paraqiti asnjë formulim alternativ dhe as specifikoi ndonjë parim kushtetues që cenohej nga hetimi. Kuvendi në seancën parlamentare të datës 22.05.2014 nuk bëri asnjë përpjekje për të rishikuar objektin e kërkesës për ngritjen e Komisionit Hetimor, por kërkesa iu nënshtrua procedurës së zakonshme të votimit duke vendosur mospranimin me argumentet se: i) një çështje e ngjashme po hetohej nga prokuroria dhe për pasojë Kuvendi nuk mund të miratonte ngritjen e këtij Komisioni; ii) Kuvendi e kishte ngritur një komision hetimor për këtë çështje dhe, për rrjedhojë, kishte mbivendosje në objektet e hetimit.

4.4 Argumenti i shumicës parlamentare për mbivendosjen e kompetencave midis organeve kushtetuese është i pabazuar për faktin se procedura e hetimit parlamentar u shërben qëllimeve të ndryshme nga ato të hetimit penal. Ngritja e Komisionit Hetimor nuk kishte qëllim të ngrinte akuza

penale ose të kërkonte lloje dhe masa dënimi ndaj personave që mund të rezultojnë fajtorë. Qëllimi i Komisionit, siç pasqyrohet edhe në projektvendim, ishte të nxirrte përgjegjësitë institucionale dhe nevojën për ndryshime apo miratime ligjesh, me qëllim frenimin e fenomenit të rritjes së trafikut të drogës dhe, sipas rastit, njoftimin e prokurorisë për marrjen e masave të mëtejshme ligjore, sipas përcaktimeve të nenit 77, pika 2, të Kushtetutës.

4.5 Po ashtu, i pabazuar është edhe argumenti se kjo çështje po hetohej nga një komision hetimor tashmë i ngritur nga Kuvendi me vendimet nr. 26, datë 24.04.2014 dhe nr. 28, datë 08.05.2014 të tij. Nga krahasimi i objektit të veprimtarisë së komisionit të ngritur nga Kuvendi me atë të refuzuar rezultojnë dallime thelbësore, sepse i pari shihet si një garanci për të provuar se akuzat e ngritura nga opozita janë të pabazuara, kurse i dyti nuk synonte të hetonte opozitën parlamentare, por sjelljen e organeve shtetërore kundrejt fakteve të rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët. Edhe pse pakica parlamentare ka kërkuar zyrtarisht rishikimin e objektit të hetimit në drejtim të zgjerimit të tij, me argumentin se pengonte transparencën dhe llogaridhënien e ekzekutivit, shumica parlamentare nuk i mori parasysh këto kërkesa dhe vendosi rrëzimin e tyre.

5. Subjekti i interesuar, Kuvendi i Shqipërisë, ka prapësuar me shkrim në mënyrë të përmbledhur si vijon:

5.1 Pretendimet e kërkuarës janë të pabazuara, pasi duke analizuar argumentet e paraqitura për ngritjen e Komisionit Hetimor ato rezultojnë të paqarta dhe objekti nuk specifikon faktet apo kompleksitetin e tyre, por është formuluar në mënyrë të përgjithshme. Kërkuarësi nuk evidenton të dhënat konkrete dhe faktet që do t'i nënshtroheshin hetimit dhe as subjektet konkrete që do të hetohen, duke i lënë hapësirë të gjerë komisionit për të hetuar çdo funksionar publik. Mosshprehja e indicies dhe e shkakut të përligjur për argumentimin e kërkesës kushtetuese të “*veçantisë*” të çështjes ka sjellë shtrirjen e skajshme të rrethit të subjekteve dhe të periudhës kohore të hetimit, për rrjedhojë e ka bërë të paqartë e të papërcaktuar objektin e hetimit të Komisionit Parlamentar.

5.2 Për më tepër, Kuvendi, me vendimin nr. 26/2014, kishte ngritur një Komision Hetimor për hetimin e akuzave për përfshirjen e Forcave të Armatosura dhe të bazave ushtarake në veprimtari të kundërligjshme – transportin e lëndëve narkotike. Për rrjedhojë, të gjitha shqetësimet e kërkuarësve gjenin zgjidhje me ngritjen e këtij komisioni, i cili po zhvillonte veprimtarinë e tij. Për këtë arsye, Kuvendi nuk kishte pse të ngrinte një komision të dytë hetimor me objekt të ngjashëm me atë të ngritur tashmë për çështjet e mësipërme.

5.3 Gjatë mbledhjes së Konferencës së Kryetarëve, si dhe gjatë zhvillimit të seancës plenare, përfaqësues të shumicës parlamentare janë shprehur qartazi në lidhje me cenimin e parimit të ndarjes së pushteteve nga përmbajtja e objektit të veprimtarisë së Komisionit Hetimor.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarës

6. Gjykata Kushtetuese në jurisprudencën e saj është shprehur për legjitimitimin e një grupi deputetësh në kërkesat për zgjidhjet e mosmarrëveshjeve të kompetencave që kanë lindur për shkak të vendimarrjeve të Kuvendit mbi Komisionet Hetimore (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë drejtim ajo ka çmuar se çdo organ juridiksional, qoftë institucion ose organ pushteti, në kuptimin klasik administrativ të tij, apo edhe subjekt që ushtron funksionet në një situatë pavarësie të plotë të garantuar nga Kushtetuta, konsiderohet i legjitimuar për të qenë palë në mosmarrëveshje pushtetesh.

7. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se neni 77, pika 2, i Kushtetutës i njeh pakicës parlamentare kompetencë hetimi, pengimi i së cilës përbën konflikt kushtetues kompetencash. Vendimi i Kuvendit për mosmiratimin e kërkesës së një të katërtës së deputetëve për ngritjen e Komisionit

Hetimor parlamentar cenon këtë të drejtë kushtetuese të pakicës parlamentare. Situata të tilla, në vlerësimin e Gjykatës Kushtetuese, shkaktojnë në realitet një mosmarrëveshje ndërmjet pakicës parlamentare (jo më pak se një e katërta e deputetëve), nga njëra anë, dhe Kuvendit, nga ana tjetër, për ushtrimin e së njëjtës kompetencë kushtetuese (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 30, datë 16.05.2014 Gjykatës Kushtetuese*).

8. Për arsyet e mësipërme, kërkuesi, jo më pak se një e katërta e deputetëve, legjitimohet për vënien në lëvizje të juridiksionit kushtetues në funksion të zgjidhjes së mosmarrëveshjes së kompetencave ndërmjet subjekteve kushtetuese të sipërcituara.

B. Për të drejtën e pakicës parlamentare për të kërkuar ngritjen e një komisioni hetimor

9. Kushtetuta në nenin 77, pika 2, parashikon se Kuvendi ka të drejtë dhe me kërkesë të një të katërtës të të gjithë anëtarëve të tij është i detyruar të caktojë komision hetimor për të shqyrtuar një çështje të veçantë. Në interpretimin e këtij formulimi kushtetues Gjykata ka vlerësuar se Kuvendi vihet në dy pozicione të ndryshme: nga njëra anë, krijimi i komisionit hetimor paraqitet si një e drejtë e Kuvendit, gjë e cila realizohet sipas procedurave të parashikuara në Kushtetutë apo në Rregulloren e Kuvendit dhe që i nënshtrohet vendimmarrjes përkatëse, nga ana tjetër, dispozita kushtetuese, duke parashikuar shprehjen “*është i detyruar*”, jo vetëm që e vendos Kuvendin në një pozicion disi të veçantë, duke i hequr të drejtën për të vlerësuar vendimmarrjen për ngritjen e komisionit hetimor, por njëkohësisht institucionalizon një lloj tjetër autoriteti kushtetues, që njihet si pushtet i pakicës parlamentare (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. E drejta për të kërkuar ngritjen e një komisioni hetimor është parashikuar në Kushtetutë si e drejtë edhe e një të katërtës së anëtarëve të Kuvendit. Ngritja e komisionit me votë të një pakice, ose siç pranohet në doktrinën kushtetuese nëpërmjet zbatimit të parimit të *hetimit me votim pakice*, e forcon në mënyrë të konsiderueshme rolin e komisionit hetimor si një instrument efikas kontrolli. Në këtë drejtim, Gjykata ka theksuar se e drejta e hetimit parlamentar është zhvilluar në kuptimin e së drejtës së pakicave në parlament, që t’u japë atyre një pushtet më të fortë. E drejta e hetimit realizohet vetëm brenda funksionit të kontrollit parlamentar dhe detyrave kushtetuese që parlamentarët kryejnë si përfaqësues të popullit për sqarim, ose hulumtim të hollësishëm në çështjen konkrete (*shih vendimet nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Kjo e drejtë shërben njëkohësisht edhe si një mjet në duart e pakicës parlamentare për të ushtruar kontroll kryesisht kundrejt ekzekutivit dhe për të kërkuar vënien përpara përgjegjësisë së mbajtësve të pushtetit. Në një sistem parlamentar, duke qenë se qeveria formohet nga shumica parlamentare, e cila ka në dorë shumë mjete të tjera ligjore, e drejta e kontrollit hetimor i është njohur sidomos pakicës, që, duke i pasur të kufizuara mjetet e saj, mund ta shndërrojë atë në një instrument të fuqishëm kushtetues. Gjykata, gjithashtu, ka vlerësuar se Kushtetuta në nenin 77, pika 2, duke njohur të drejtën për të ngritur komisione hetimore, si e drejtë e një të katërtës së deputetëve për të vepruar në mënyrë të pavarur nga shumica parlamentare, nëpërmjet shprehjes “*është i detyruar*” ka evituar, veçanërisht për ngritjen e komisionit, kalimin e çështjes në procedurat e zakonshme të votimit, duke vendosur një balancë ndërmjet shumicës për të vendosur dhe së drejtës së pakicës së cilësuar (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Nisur nga ky këndvështrim, Gjykata ka çmuar se e drejta e pakicës vetëm për sa i përket kërkesës për ngritjen e komisionit hetimor mbetet një e drejtë e pakufizuar nga vullneti i shumicës. Njëkohësisht, e drejta e pakicës për të disponuar mbi objektin e hetimit e kufizon kompetencën e shumicës për të ndryshuar këtë objekt pa pëlqimin e pakicës, me përjashtim të rasteve kur nga qëllimi dhe objekti i hetimit konstatohet se preken parimet kushtetuese. Gjithsesi, e drejta e një të katërtës së deputetëve për të ushtruar hetimin parlamentar nuk mund të konsiderohet absolutisht e pakufizuar. I vetmi kufizim i saj është i lidhur me detyrimin që objekti i hetimit të respektojë parimet e sanksionuara nga Kushtetuta (*shih vendimin nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Nga ana tjetër, Gjykata bazuar në interpretimin e nenit 77 të Kushtetutës, në raport edhe me norma të tjera kushtetuese, rithekson se respektimi i parimeve kushtetuese në procedurën për ngritjen e komisioneve hetimore parlamentare nuk cenon të drejtën e pakicës për realizimin e kësaj kompetence kushtetuese. Kuvendi, në rastet kur kërkohet ngritja e komisionit hetimor nga një e katërta e deputetëve, ka detyrimin që të mos e diskutojë ngritjen e komisionit, por t'ia nënshtrojë diskutimit parlamentar shkallën e respektimit të parimeve kushtetuese në objektin e veprimtarisë së tij. Ky debat realizohet për gjetjen e një konsensusi ndërmjet palëve lidhur me objektin e hetimit deri në arritjen e një vendimmarrjeje. Prandaj, kufizimet e lejueshme kushtetuese, që kanë të bëjnë me respektimin e parimeve të rëndësishme, fokusohen në objektin e hetimit, i cili nuk mund të reduktohet nga Kuvendi deri në atë masë sa t'ia bëjë të pamundur komisionit kryerjen e veprimtarisë. Kufizimi që mund t'i bëhet objektit të hetimit me argumentin se nuk respektohen parimet kushtetuese, nuk e bën një vendimmarrje të tillë përfundimtare dhe të pakontrollueshme nga pikëpamja e kushtetutshmërisë, për arsye se do ta vendoste të drejtën kushtetuese të pakicës parlamentare në vlerësimin e shumicës, duke dhunuar në këtë mënyrë ushtrimin normal të kësaj të drejte (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata rithekson se e drejta e pakicës parlamentare për ngritjen e komisionit hetimor është një kompetencë kushtetuese e detyrueshme për t'u respektuar dhe nuk mund të cenohet nëpërmjet vendimmarrjes së shumicës parlamentare, me përjashtim të rasteve të mosrespektimit të parimeve kushtetuese.

C. Për kushtetutshmërinë e objektit të hetimit parlamentar

15. Gjykata ka shqyrtuar një numër çështjesh me objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjes së kompetencës midis jo më pak se një të katërtës së deputetëve dhe Kuvendit për shkak të mospranimit të kërkesave së pakicës parlamentare për ngritjen e komisioneve hetimore, në të cilat në mënyrë të vazhdueshme ka vënë në dukje se në aspektin kushtetues komisioni hetimor është një nga instrumentet e kontrollit me anë të të cilit Kuvendi ushtron dhe perfeksionon pushtetin e tij legjislativ. Qëllimi i ngritjes së komisioneve hetimore është njohja dhe verifikimi i një fenomeni, i një ngjarjeje ose i një veprimtarie, me synimin për të nxjerrë përfundime mbi nevojën e miratimit, plotësimit, ose korigjimit të ligjeve të veçanta, si dhe për të nxjerrë përgjegjësinë mbi mënyrën e qeverisjes (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 22, datë 05.05.2010; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Gjykata në referim të jurisprudencës kushtetuese rithekson se kontrolli parlamentar nuk mund të përdoret tej hapësirës kontrolluese që Kushtetuta i njeh Kuvendit. Një kompetencë e tillë nuk e transformon Kuvendin në një superorgan të pushtetit të shtetit. Bazuar në parimin e ndarjes dhe të balancimit ndërmjet pushteteve, demokracia parlamentare nuk është një sistem ku parlamenti mund të ushtrojë kontroll mbi çdo vendim të institucioneve, të nisë procedura për të vendosur sanksione ndaj tyre ose të marrë vendime në emër të institucioneve që e kanë një kompetencë të tillë. Një interpretim ndryshe i kësaj kompetence kontrolli që i njihet Kuvendit do të çonte në mohimin e parimeve kushtetuese të shtetit të së drejtës dhe ndarjes e balancimit ndërmjet pushteteve. Prandaj Gjykata në vijim të qëndrimeve të saj të mëparshme mbi këtë çështje rithekson se e drejta për të ushtruar hetim parlamentar nuk mund të jetë e pakufizuar. Kufizimi i saj lidhet me detyrimin që objekti i hetimit të respektojë parimet dhe standardet kushtetuese, veçanërisht parimin e ndarjes e balancimit ndërmjet pushteteve, të drejtën për një proces të rregullt ligjor, prezumimin e pafajësisë, paanshmërinë, respektimin e jetës private të individit etj. (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 22, datë 05.05.2010; nr. 20, datë 04.05.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Lidhur me parimet që duhen respektuar gjatë fazave të ndryshme të realizimit të qëllimit të hetimit, në çastin e formulimit të objektit, gjatë ushtrimit të veprimtarisë së komisionit dhe në hartimin e konkluzioneve përfundimtare të hetimit, Gjykata ka vlerësuar se Kuvendi mund të ngrejë

komision hetimor kur përmbushen të paktën tri kushte kryesore: 1. çështja duhet të ketë të bëjë me funksionin ligjvënës dhe funksione të tjera për të cilat ai është i autorizuar të marrë masa ligjore; 2. objekti i hetimit duhet të fokusohet në çështje ose në subjekte konkrete; 3. duhet të ekzistojnë të dhëna ose indicie të mjaftueshme që dëshmojnë për ekzistencën e një çështje për të cilën është i nevojshëm hetimi (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Gjykata ka çmuar, gjithashtu, se objekti i hetimit, i parashtruar në mënyrë të qartë e të saktë, duhet të përmbajë fakte ose tërësi faktesh nga të cilat merr shkas hetimi parlamentar dhe shpjegon se çfarë hetohet. Veç kësaj, objekti i hetimit duhet të jetë i përcaktuar në mënyrë të mjaftueshme, kusht ky që kërkohet për respektimin e parimit të shtetit të së drejtës, e të drejtave themelore, të parimit të ndarjes së pushteteve, si dhe të kompetencave të kufizuara që disponon një komision hetimor (*shih vendimet nr. 22, datë 05.05.2010; nr. 30, datë 06.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Përveç sa më sipër, Gjykata ka theksuar se objekt i hetimit parlamentar mund të jenë vetëm ato çështje që përmbushin kriterin e veçantisë. Në vlerësimin e Gjykatës në parim “*çështje e veçantë*”, objekt i hetimit parlamentar, është një çështje me rëndësi të veçantë shtetërore/publike. Lista e këtyre çështjeve me rëndësi/interes të madh shtetëror/publik nuk mund të jetë shteruese, por duhet të përcaktohet rast pas rasti. “*Një çështje*”, që në aspektin kushtetues mund t’i nënshtrohet hetimit parlamentar, përbëhet nga fakte apo rrethana, të cilat përfshihen në objektin e veprimtarisë së Kuvendit dhe për të cilat ekziston një mosmarrëveshje. Në këtë kuptim, çështja duhet të ketë ndodhur përpara marrjes së një vendimi përkatës nga ana e Kuvendit për ngritjen e një komisioni hetimor. Për pasojë, duhet theksuar se komisioni hetimor parlamentar ngrihet kur ekziston në fakt një çështje në kuptimin kushtetues dhe jo për të verifikuar nëse mund të zbulohet ose të gjendet ndonjë e tillë në të ardhmen (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 22, datë 05.05.2010; nr. 20, datë 04.05.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në këtë mënyrë Gjykata, duke rikonfirmuar qëndrimin e konsoliduar mbi çështjen e veçantë, domethënë një çështje të një rëndësie të veçantë publike, rithekson se Kushtetuta nuk ndalon Kuvendin që në funksion të veprimtarisë së tij ligjvënëse të ngrejë komisione hetimore të tilla që mund të ngarkohen me hetimin e aktivitetit të shtetit ose institucioneve të qeverisjes vendore, pra për mënyrën si kryejnë institucionet përkatëse shtetërore ose vendore funksionet e tyre të përcaktuara në Kushtetutë dhe ligje (*shih vendimet nr. 20, datë 04.05.2007; nr. 22, datë 05.05.2010; nr. 30, datë 16.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Duke iu rikthyer çështjes konkrete, Gjykata vëren se Kuvendi me vendimin nr. 36/2014, datë 22.05.2014 nuk ka miratuar kërkesën e një grupi deputetësh, përfaqësues të pakicës parlamentare, për ngritjen e Komisionit Hetimor për verifikimin e fakteve dhe të rrethanave të bëra publike për fenomenin e rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët.

22. Kërkesa për ngritjen e komisionit hetimor u paraqit në Kuvend ndërkohë që zhvillonte veprimtarinë një komision hetimor tjetër, i ngritur me vendimin nr. 26, datë 24.04.2014 mbi kërkesën e një grupi deputetësh të shumicës parlamentare, që kishte për objekt hetimin e akuzave të opozitës për rritje të trafikut të drogës dhe përfshirje të FA-ve, pas publikimit të një informacioni shkresor të SHISH-it, i klasifikuar si “sekret”, drejtuar ministres së Mbrojtjes, me lëndën “*Dyshime serioze për shfrytëzimin e aerodromit të Gjadrit në funksion të transportit dhe trafikut të drogës*”.

23. Nga materialet e depozituara, Gjykata konstaton se pas paraqitjes së kërkesës për ngritjen e Komisionit Hetimor nga pakica parlamentare, Kryetari i Kuvendit e ka kaluar çështjen për shqyrtim në Konferencën e Kryetarëve të datës 16.05.2014. Nga procesverbali i mbledhjes konstatohet se diskutimi është fokusuar në disa çështje: së pari, deputetë të shumicës kanë bërë të ditur faktin se çështja e Divjakës i është dërguar Gjykatës së Krimeve të Rënda, ndërkohë që personat e akuzuar janë arrestuar nga policia dhe për këtë arsye duhet të pritët të vendosin organet kompetente. Së dyti, kërkesa është e përsëritur për faktin se çështjet që kërkohen të hetohen janë duke u trajtuar nga

Komisioni Hetimor i ngritur me vendimin nr. 26, datë 24.04.2014 të Kuvendit, në punimet e të cilit pakica e kishte bojkotuar pjesëmarrjen. Në këtë kuptim, *çështja e veçantë*, trafiku i drogës, që ishte tashmë objekt hetimi parlamentar, nuk mund të dublohej.

24. Gjykata vëren se në përfundim të diskutimeve nuk ka pasur konsensus dhe për këtë arsye shqyrtimi i kërkesës së pakicës parlamentare i është kaluar seancës plenare të Kuvendit. Edhe gjatë shqyrtimit të kërkesës në seancën plenare parlamentare të datës 22.05.2014, vërehet se nuk u ra dakord për ngritjen e Komisionit Hetimor. Për sa u përket argumenteve të shumicës parlamentare kundër ngritjes së Komisionit Hetimor, ato përfshijnë si ekzistencën e një komisioni hetimor me të njëjtin objekt, ashtu edhe mungesën e qartësisë së objektit të hetimit (përdorimi i termave të përgjithshëm “verifikim të dhënash” dhe “rol i funksionarëve publikë”). Në përfundim të seancës plenare Kuvendi ka votuar për rrëzimin e kërkesës së pakicës parlamentare.

25. Po ashtu, Gjykata konstaton se edhe gjatë debatit të lartpërmendur, diskutimet në Konferencën e Kryetarëve dhe në seancën plenare në Kuvend nuk janë zhvilluar në drejtim të arritjes së një marrëveshjeje ndërmjet palëve lidhur me objektin e hetimit. Edhe kur shumica parlamentare pretendon se cenohen standardet dhe parimet kushtetuese në objektin e hetimit, ajo është e detyruar të propozojë formulime alternative duke i dhënë mundësinë pakicës të riformulojë kërkesën e saj. Në rastin në shqyrtim, debati nuk ka pasur si orientim kryesor mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pakicës parlamentare për ngritjen e komisionit hetimor, por mohimin e saj.

26. Në lidhje me përmbajtjen e vendimit objekt kundërshtimi, Gjykata konstaton se arsyetimi i Kuvendit është tepër i përgjithshëm dhe nuk jep shkaqet për të cilat është vendosur rrëzimi i kërkesës për ngritjen e komisionit hetimor. Nga diskutimi për shqyrtimin e kësaj kërkesë në Konferencën e Kryetarëve dhe në seancën plenare në Kuvend, sikurse u parashtrua në rrethanat e çështjes dhe u analizua më sipër, vërehet se arsyet kryesorë të mospranimit të saj janë ekzistenca e një komisioni tjetër hetimor për të njëjtin fenomen, i ngritur nga shumica parlamentare, mbivendosja me procesin hetimor që është duke kryer ndërkohë organi i prokurorisë për të njëjtën ngjarje, duke ndërhyrë në sferën e veprimtarisë së institucioneve të tjera kushtetuese, si dhe mungesa e qartësisë së objektit të hetimit për shkak të përdorimit të termave të përgjithshëm si “verifikim të dhënash” dhe “rol i funksionarëve publikë”.

27. Nisur nga sa më lart, Gjykata çmon se çështja që shtrohet për diskutim në rastin konkret është nëse objekti i hetimit parlamentar, i pretenduar nga pakica parlamentare, përmbush kriteret e përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese dhe, në veçanti, atë të ndarjes dhe balancimit të pushteteve. Për pasojë, identifikimi i objektit të veprimtarisë hetimore të komisionit parlamentar është parakusht për të përcaktuar nëse duhet ose jo të ndërmerret një hetim i tillë. Kjo edhe në drejtim të verifikimit nëse përbën çështje të një rëndësie të veçantë shtetërore/publike çështja objekt hetimi parlamentar.

28. Gjykata vëren se, sipas kërkesës së pakicës parlamentare, si objekt hetimi është përcaktuar *verifikimi i të dhënave për fenomenin e rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët, rolin e funksionarëve publikë dhe masat e marra nga organet e pushtetit ekzekutiv përballë këtyre fakteve në vijim të informacioneve zyrtare të përcjella nga strukturat përgjegjëse.*

29. Kërkesa e pakicës parlamentare, sikurse u përmend më lart (*shih paragrafin 1*) mori shkas nga incidenti i Divjakës, çka e bën objektin e hetimit të Komisionit Hetimor të fokusohet në një çështje konkrete dhe që përmbush kriterin që ekziston, në fakt, një çështje, e cila ka ndodhur përpara paraqitjes së kërkesës për ngritjen e komisionit dhe, rrjedhimisht, përpara marrjes së vendimit përkatës nga ana e Kuvendit.

30. Gjykata rithekson qëndrimin lidhur me rëndësinë e çështjes së veçantë shtetërore/-publike dhe vlerëson se është kompetencë e Kuvendit, në rastin konkret e pakicës parlamentare, të vlerësojë interesin publik për çështjet që kërkon të hetohen.

31. Sipas pakicës parlamentare, fenomeni i trafikut të lëndëve narkotike është një çështje që prek

sigurinë publike, për rrjedhojë përbën çështje me interes publik dhe për këtë arsye përbën domosdoshmëri nxjerrja e përgjegjësiwe institucionale dhe marrja e masave për frenimin e fenomenit. Nga ana tjetër, nga analiza e kërkesës së pakicës parlamentare për ngritjen e komisionit hetimor dhe nga mënyra e përcaktimit të objektit të saj, Gjykata vëren se ky i fundit është specifikuar në mënyrë të tillë që nuk lë vend për paqartësi apo dykuptimësi.

32. Edhe për sa i përket qëllimit të ngritjes së Komisionit Hetimor, Gjykata, në referim të standardeve kushtetuese, vlerëson se objekti përputhet me kompetencat kushtetuese të Kuvendit, pra me të drejtën e pushtetit legjislativ për t'u informuar dhe për të realizuar mbikëqyrjen për zbatimin e ligjeve nga ana e Forcave të Armatosura. Po në këtë aspekt, objekti nuk përmban pasaktësi apo paqartësi të dukshme në mënyrën e formulimit të tij pasi shpjegohet harku kohor i hetimit, si dhe faktet që duhet të hetohen.

33. Përveç sa më sipër, Gjykata vlerëson të shprehet edhe në lidhje me qëndrimin kundër që ka mbajtur shumica parlamentare për ngritjen e Komisionit Hetimor për shkak se e njëjta ngjarje po hetohet nga prokuroria.

34. Gjykata rithekson se në çështje ku pretendohet mosmarrëveshja e kompetencave nga ngritja e komisioneve hetimore, një nga aspektet më të rëndësishme që shtrohet për diskutim është nëse objekti i hetimit parlamentar respekton parimin kushtetues të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve, në kuptim edhe të jurisprudencës së kësaj Gjykate. Gjykata ka ritheksuar në mënyrë të vazhdueshme se ekziston një dallim thelbësor midis objektit të hetimit parlamentar dhe atij të prokurorisë, pasi natyra e hetimit parlamentar nuk është e njëjlojtë dhe nuk mund të barazohet me hetimin që realizojnë në bazë të ligjit organet e tjera të pavarura apo të specializuara për kryerjen e një funksioni të tillë (*shih vendimin nr. 22, datë 05.05.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Në aspektin kushtetues, komisioni hetimor është një nga instrumentet e kontrollit me anë të të cilit Kuvendi ushtron dhe perfeksionon pushtetin e tij legjislativ. Bazuar edhe në ligjin nr. 8891, datë 02.05.2002 "Për organizimin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit", komisioni hetimor ka të drejtë të mbledhë të dhëna që mund të jenë informacione zyrtare dhe jozyrtare, administron dokumente zyrtare, të dhëna të tjera, thërret dëshmitarë, thërret ekspertë, thërret titullarë institucionesh për pyetje, si dhe kërkon nga ata informacione ose dokumente zyrtare (*shih vendimet nr. 18, datë 14.05.2003; nr. 22, datë 05.05.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Duke iu kthyer rastit konkret, nisur nga qëllimi dhe objekti i Komisionit Hetimor të kërkuar, Gjykata vëren se nuk kemi të bëjmë me ndonjë përpjekje të pakicës që parlamenti të përvetësojë kompetencën e prokurorisë për të ndjekur vetë penalisht apo për të kryer vetë hetime për çështjen konkrete. Këtë mundësi pakica parlamentare e ka përjashtuar vetë në kërkesën që i ka drejtuar Kuvendit kur ka deklaruar se hetimi do të realizohet vetëm brenda funksionit të kontrollit parlamentar dhe do të konsistojë në nxjerrjen e përgjegjësisë institucionale, duke ndihmuar evidentimin e problemeve dhe mospërsëritjen e këtij fenomeni me ndikim në sigurinë publike dhe mbrojtjen e interesit publik.

36. Po ashtu, Gjykata vlerëson se qëllimi i Komisionit nuk ka qenë hetimi mbi çështjet për të cilat ka filluar procedimi penal, por ajo që kërkohet të hetohet është çështja se sa efikase dhe të përgjegjshme kanë qenë institucionet shtetërore në kryerjen e detyrës së tyre në funksion të parandalimit të fenomenit të trafikut të lëndëve narkotike. Në këtë kuptim, në vlerësimin e Gjykatës, natyra e hetimit parlamentar, që kërkohet të kryhet, nuk është e njëjlojtë dhe nuk mund të barazohet me objektin e hetimit të organit të prokurorisë.

37. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se, përderisa pushteti i pakicës parlamentare për ngritjen e komisionit hetimor nuk mund të vihet në dyshim, fakti se një çështje e ngjashme po hetohet nga prokuroria, nuk krijon pengesë *a priori* në ngritjen e tij. Duke rikonfirmuar qëndrimin e mbajtur edhe në vendimmarrjet e mëparshme, Gjykata rithekson se është detyrë e komisionit hetimor dhe e Kuvendit që pas ngritjes së Komisionit të përqendrohen në objektin e hetimit parlamentar, në

mënyrë të tillë që të shmanget çdo ndërhyrje në veprimtarinë e organit të prokurorisë, në rastin konkret apo të organeve të tjera shtetërore nëpërmjet dublimit apo zëvendësimit të kompetencave, gjë që mund të krijonte një situatë konflikti kompetencash midis tyre.

38. Në këtë kuptim, Gjykata çmon se argumenti i përdorur nga Kuvendi për mosmiratimin e kërkesës së pakicës parlamentare për ngritjen e Komisionit Hetimor në fjalë, pra se për të njëjtën ngjarje po kryhen hetime nga ana e organit të prokurorisë, është i pabazuar.

39. Bazuar në të gjitha argumentet e mësipërme, lidhur me të drejtën e pakicës parlamentare për të iniciuar një kontroll parlamentar, Gjykata rithekson se ngritja e komisionit hetimor parlamentar, kur kërkohet nga pakica parlamentare, është e detyrueshme. E drejta e pakicës parlamentare për ngritjen e komisionit hetimor nuk mund të vihet në diskutim. Kushtetuta “... *ka erituar, veçanërisht për ngritjen e komisionit, kalimin e çështjes në procedurat e zakonshme të votimit*” dhe, mbi këtë bazë, Kuvendi “... *ka detyrimin që të mos e diskutojë ngritjen e komisionit*” kur kjo kërkohet nga pakica parlamentare (*shih vendimin nr. 20, datë 04.05.2007 të Gjykatës Kushtetuese*). Vetëm pasi komisioni hetimor të jetë ngritur, nëse Kuvendi ka rezerva lidhur me respektimin e parimeve dhe standardeve kushtetuese në objektin e hetimit, duhen bërë përpjekje të përbashkëta për shmangien e tyre deri në arritjen e një vendimmarrjeje. Në të kundërt, një vendimmarrje e njëanshme e Kuvendit që kufizon apo devijon objektin e hetimit, krijon një konflikt kompetencash, i cili përbën shkak për vënien në lëvizje të kësaj Gjykate.

40. Në përfundim të shqyrtimit të kërkesës, bazuar edhe në jurisprudencën e saj, Gjykata vlerëson se e drejta e pakicës parlamentare për ngritjen e komisionit hetimor në rastin konkret është mohuar nëpërmjet vendimmarrjes së shumicës parlamentare. Për arsyet e mësipërme, Gjykata vlerëson se kërkesa e pakicës parlamentare për zgjidhjen e mosmarrëveshjes së kompetencave dhe shfuqizimin e vendimit të Kuvendit është e bazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 77, 131, shkronja “ç”, 134, pika 1, shkronja “c” të Kushtetutës, si dhe të neneve 54, 55, 56 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Zgjidhjen e mosmarrëveshjes së kompeten-cës ndërmjet jo më pak se një të katërtës së deputetëve dhe Kuvendit të Republikës së Shqipërisë.
- Deklarimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, të vendimit nr. 36/2014, datë 22.05.2014 të Kuvendit të Shqipërisë “Për mosmiratimin e kërkesës së një grupi deputetësh “Për ngritjen e Komisionit Hetimor të Kuvendit për verifikimin e fakteve dhe të rrethanave të bëra publike për fenomenin e rritjes së trafikut të drogës, përfshirë përdorimin e hapësirës ajrore nga narkotrafikantët””.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj